

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 kwietnia 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Włodzimierz Wróbel (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Waldemar Płóciennik

SSN Małgorzata Wąsek-Wiaderek

Protokolant Agnieszka Niewiadomska

w sprawie **M. Z.**

skazanego z art. 56 ust. 1 i 3 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii i in.

przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej Dariusza Kuberskiego,

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 9 kwietnia 2025 r.,

kasacji wniesionej przez obrońcę

od wyroku Sądu Apelacyjnego w Szczecinie

z dnia 12 lipca 2024 r., sygn. akt II AKa 247/23,

zmieniającego wyrok Sądu Okręgowego w Szczecinie

z dnia 23 lutego 2021 r., sygn. akt III K 196/18,

1. uchyla zaskarżony wyrok w odniesieniu do czynu z punktu XV części wstępnej wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 23 lutego 2021 r. i w tym zakresie przekazuje sprawę Sądowi Apelacyjnemu w Szczecinie do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym;

2. nakazuje zwrot M. Z. uiszczonej opłaty kasacyjnej.**[J.J.]**

Waldemar Płóciennik

Włodzimierz Wróbel

Małgorzata Wąsek-Wiaderek

UZASADNIENIE

Wyrokiem Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 23 lutego 2021 roku (sygn. akt III KI 96/18) M. Z. został uznany za winnego:

1. czynu XV: prowadzenia w okresie co najmniej od 28 listopada 2015 roku do 18 lutego 2016 roku w S. wspólnie i w porozumieniu z ustalonymi osobami, w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, wbrew przepisom ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii, uprawy konopi innych niż włókniste w ilości nie większej niż 318 krzewów, mogącej dostarczyć znacznej ilości ziela tych konopi, a następnie wytwarzania z tych krzewów środka odurzającego w postaci marihuany w nieustalonej ilości, w tym z suszu roślinnego składającego się z połamanych fragmentów liści, łodyg i kwiatostanów w ilości co najmniej 2115,17 grama, celem sprzedaży, czyniąc sobie z popełniania przestępstwa stałe źródło dochodu, tj. przestępstwa z art. 53 ust. 2 w zw. z art. 63 ust. 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k. w zw. z art. 4 § 1 k.k., za co wymierzono mu karę 4 lat pozbawienia wolności i 200 stawek dziennych grzywny po 30 złotych każda.
2. czynu XVI: uczestniczenia w okresie od co najmniej 1 lipca 2015 roku do 12 sierpnia 2016 roku w S. 1., działając w krótkich odstępach czasu, w wykonaniu z góry powziętego zamiaru, w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, wbrew przepisom ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii, wspólnie i w porozumieniu z ustalonymi oraz nieustalonymi osobami w obrocie znacznymi ilościami

środków odurzających w ten sposób, że nabył od Ł. J. łącznie co najmniej 3 kilogramy marihuany, celem dalszej sprzedaży, czyniąc sobie z popełnienia przestępstwa stałe źródło dochodu, tj. przestępstwa z art. 56 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii w zw. z art. 12 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k. w zw. z art. 4 § 1 k.k., za co wymierzono mu karę 3 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności i 150 stawek dziennych grzywny po 20 złotych każda.

3. czynu XVII (wspólnie z P. K. i R. J.): prowadzenia w okresie co najmniej od 1 maja 2016 roku do 17 sierpnia 2017 roku pomiędzy miejscowościami W. i R. wspólnie i w porozumieniu, w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, wbrew przepisom ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii, uprawy konopi innych niż włókniste w ilości nie większej niż 41 krzewów, mogącej dostarczyć znacznej ilości ziela tych konopi, z której można było wytworzyć w wyniku suszenia znaczną ilość środka odurzającego w postaci marihuany w ilości co najmniej 2000 jednorazowych porcji użytkowych, czyniąc sobie z popełniania przestępstwa stałe źródło dochodu, tj. przestępstwa z art. 63 ust. 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k. w zw. z art. 4 § 1 k.k., za co uznano, że czyn wyczerpuje znamiona jedynie przestępstwa z art. 63 ust. 3 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii w zw. z art. 65 § 1 k.k. w zw. z art. 4 § 1 k.k. i wymierzono mu karę 2 lat i 2 miesięcy pozbawienia wolności.

Na podstawie art. 85 § 1 k.k. i art. 86 § 1 k.k. w zw. z art. 4 § 1 k.k. Sąd Okręgowy w Szczecinie połączył wymierzone kary jednostkowe pozbawienia wolności i grzywny i wymierzył M. Z. karę łączną 6 lat pozbawienia wolności i 250 stawek dziennych grzywny po 30 złotych każda. Nadto, na podstawie art. 45 § 1 k.k. w zw. z art. 4 § 1 k.k. orzeczono od M. Z. przepadek równowartości korzyści majątkowej z przestępstwa w wysokości 75 000 złotych oraz na podstawie art. 70 ust. 4 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii orzeczono od oskarżonego M. Z. nawiązkę w kwocie 8000 złotych na rzecz Stowarzyszenia „M.” Poradnia Profilaktyczno-Konsultacyjna w S..

Wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 12 lipca 2024 roku (sygn. akt II AKa 247/23) zmieniono zaskarżony wyrok Sądu Okręgowego w Szczecinie w ten sposób, że w odniesieniu do M. Z.:

1. W zakresie czynu XVI wyeliminowano z opisu czynu oraz kwalifikacji prawnej znamię uczynienia sobie z popełnienia przestępstwa stałego źródła dochodu oraz art. 65 § 1 k.k., a wymierzone kary obniżono do 3 lat i 3 miesięcy pozbawienia wolności oraz 120 stawek dziennych grzywny po 20 złotych.
2. Obniżono wysokość stawki dziennej grzywny wymierzonej za czyn XV do 20 złotych.
3. Z opisu czynu XVII wyeliminowano ustalenie o uczynieniu sobie z popełnienia tego czynu stałego źródła dochodu, zakwalifikowano ten czyn z art. 63 ust. 3 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii i za ten czyn wymierzono M. Z. karę 1 roku pozbawienia wolności.
4. Na podstawie art. 85 k.k. i art. 86 § 1 k.k. w zw. z art. 4 § 1 k.k. połączono wymierzone wobec M. Z. kary pozbawienia wolności i kary grzywny oraz wymierzono kary łączne 5 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności oraz 200 stawek dziennych grzywny po 20 złotych.

W pozostałym zakresie wyrok Sądu Okręgowego w Szczecinie utrzymano w mocy.

Od powyższego prawomocnego orzeczenia kasację wniósł obrońca skazanego M. Z., w której zarzucił *„rażące naruszenie prawa procesowego, które miało wpływ na treść zapadłego orzeczenia, a to:*

1. *art. 7 k.p.k. i art. 410 k.p.k. poprzez przekroczenie zasady swobodnej oceny dowodów przez dokonanie jednostronnej, fragmentarycznej oceny zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, dokonanej z naruszeniem reguł prawidłowego rozumowania, wskazań wiedzy i doświadczenia życiowego oraz z pominięciem wzajemnych powiązań z innymi dowodami, w szczególności dowodów zgromadzonych w aktach postępowania toczącego się przeciwko M. C. i P. Ś. przed Sądem Rejonowym w S. 1. za sygn. akt II K 931/16, wyrażającą się w przyjęciu, że oskarżony M. Z. poza prowadzeniem uprawy konopi innych niż włókniste wytwarzał również z krzewów znajdujących się na plantacji wspólnie i w porozumieniu z ustalonymi osobami*

środek odurzający w postaci marihuany w nieustalonej ilości, w tym z suszu roślinnego składającego się z połamanych fragmentów liści, łodyg i kwiatostanów w ilości co najmniej 2115,17 grama, celem sprzedaży w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, czyniąc sobie z popełniania przestępstwa stałe źródło dochodu, podczas gdy z dowodów zgromadzonych w ww. aktach wprost wynika, że w związku z prowadzoną plantacją, z przyczyn niezależnych od plantatorów - działania policji, która ujawniła plantację - na plantacji nie doszło nawet do zbioru, w związku z czym tym bardziej nie mogło dojść do wytwarzania (poprzez suszenie) środka odurzającego w postaci marihuany, nie były również suszone ani w żaden inny sposób wytwarzane żadne środki odurzające, w szczególności marihuana, a co za tym idzie sprawcy nie mogli uczynić sobie z tego stałego źródła dochodu, a tym samym nie może być mowy o wypełnieniu przez M. Z. znamion strony przedmiotowej przestępstwa z art. 53 ust. 2 Ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii (dalej: uopn).

2. *art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 457 § 3 k.p.k. poprzez dokonanie nierzetelnej, odbiegającej od standardów kontroli instancyjnej oceny stawianych orzeczeniu Sądu Okręgowego w Szczecinie zarzutów, wyrażającej się w:*
 1. *częściowym jedynie odniesieniu się do stawianych zarzutów naruszenia art. 7 k.p.k., tj. odniesieniu się do zarzutu w zakresie, w jakim dotyczył udziału M. Z. w plantacji prowadzonej w miejscowości S. , przy jednoczesnej nierzetelnej analizie stawianego zarzutu w zakresie wytwarzania środków odurzających z roślin pochodzących z plantacji w S. ;*
 2. *pominięciu przez sąd w swych rozważaniach zarzutu błędu w ustaleniach faktycznych, który miał wpływ na treść wydanego wyroku, a polegającego na przyjęciu, że oskarżony M. Z. brał udział wbrew przepisom ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii z dnia 29 lipca 2005 r. w uprawie konopi innych niż włókniste i w wytwarzaniu znacznej ilości środka odurzającego w postaci marihuany w celu osiągnięcia korzyści majątkowej - w ilości co najmniej 2115,17 g, czyniąc sobie z tego stałe źródło dochodu, podczas gdy M. Z. nie tylko nie brał udziału w w/w*

uprawie, ale wręcz o niej nie wiedział. Gdyby jednak Sąd nie podzielił stanowiska, że oskarżony M. Z. nie brał udziału w uprawie konopi mającej miejsce w miejscowości S., to wskazać należy, że brak jest podstaw do przyjęcia, że oskarżony uczestniczył w wytwarzaniu znacznej ilości środka odurzającego, albowiem jak wynika ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego na w/w plantacji z przyczyn niezależnych od plantatorów - działania policji, która ujawniła plantację - nie doszło nawet do zbioru, a o wytwarzaniu można mówić dopiero po zbiorze.”

Prokurator wniósł o oddalenie kasacji jako oczywiście bezzasadnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja okazała się zasadna w odniesieniu do zarzutu naruszenia standardu kontroli odwoławczej.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie, uzasadniając utrzymanie w mocy orzeczenia Sądu Okręgowego w Szczecinie w zakresie czynu przypisanego oskarżonemu M. Z. w pkt XV części wstępnej wyroku – w części obejmującej znamię "wytwarzania" środków odurzających poprzez suszenie ziela konopi – powołał się wprost na ustalenia poczynione w innej sprawie (sygn. akt II K 931/16), a w szczególności na treść protokołu przesłuchania M. C. (k. 3799 tych akt). Sąd Apelacyjny stwierdził „na k. 3799 znajduje się protokół przesłuchania M. C., który przyznał się, że te liście, które się nadawały, obrywał i suszył.” (s. 26 uzasadnienia wyroku Sądu II instancji). W ocenie Sądu Apelacyjnego fakt ten miał wskazywać, że działalność oskarżonego M. Z. i pozostałych osób prowadzących tę uprawę wyszła poza sferę znamion prowadzenia uprawy i wkroczyła w sferę wytwarzania w rozumieniu art. 53 tej ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii. Powyższe ustalenie Sądu Apelacyjnego, stanowiące kluczową podstawę do przyjęcia odpowiedzialności oskarżonego za "wytwarzanie" środków odurzających, opiera się na rażąco błędnej, a wręcz sprzecznej z rzeczywistą treścią dowodów ocenie materiału dowodowego. Twierdzenie Sądu, jakoby M. C. zeznał lub wyjaśnił, że obrywał nadające się liście i je suszył, nie znajduje żadnego potwierdzenia w treści protokołów jego przesłuchań, w tym w protokole z k. 3799 akt II K 931/16, na który wprost powołuje się Sąd odwoławczy. W rzeczywistości, z treści protokołu przesłuchania M. C. z dnia (k. 3799 akt II K 931/16),

wynika wprost co innego. Twierdził on, że obrywał te liście żeby roślina rosła w górę. M. C. w żadnym fragmencie przywołanego protokołu nie wspomina o suszeniu liści ani o tym, że liście te nadawały się do czegokolwiek innego niż usunięcie w ramach pielęgnacji rośliny. Jego wyjaśnienia koncentrują się wyłącznie na motywie obrywania liści – stymulowaniu wzrostu rośliny. Sąd odwoławczy oceniając argumenty apelacji obrony powołał się na dowód osobowy, który w sposób obiektywny miał inną treść niż przytacza Sąd.

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy, Sąd odwoławczy zobowiązany będzie do procedowania zgodnie z wyrażonymi w art. 457 § 3 k.p.k. i art. 433 § 2 k.p.k. standardami i odniesienia się rzetelnie do zawartych w apelacji zarzutów związanych z zarzuconym M. Z. czynem. Należy także wskazać, że przedmiotem czynności wykonawczej były rośliny konopi. Polski ustawodawca wyróżnił w tym wypadku kilka możliwych form czynności wykonawczych, składających się na swoiste *iter criminis*. Art. 63 ust. 1 u.p.n. odnosi się do uprawy roślin, art. 63 ust. 2 u.p.n. wprowadza penalizację zbioru ziela konopi, zaś art. 53 u.p.n. tyczy się czynności stanowiących m.in. przerób środka odurzającego. Z perspektywy przesłanek odpowiedzialności karnej kluczowe znaczenie ma rozdzielenie poszczególnych znamion czasownikowych tak, by nie było wątpliwości, które z nich zrealizowało zachowanie sprawcy.

Pojęcie uprawy rozumieć należy zgodnie z jego znaczeniem językowym, wobec braku definicji legalnej, jako: „cykl zabiegów od zasiewu lub zasadzenia rośliny do momentu zbioru” (tak: <https://sjp.pwn.pl/slowniki/uprawa>). Tak rozumiana uprawa dotyczyć ma „konopi innych niż włókniste” – a więc takich, w których suma zawartości delta-9-tetrahydrokannabinolu oraz kwasu tetrahydrokannabinolowego (kwasu delta-9-THC-2-karboksylowego) w kwiatowych lub owocujących wierzchołkach roślin, z których nie usunięto żywicy, przekracza 0,3% w przeliczeniu na suchą masę, co wynika a contrario z art. 4 pkt 5 u.p.n. Ustawodawca przesądził, że jedynym czynnikiem różnicującym będzie w tym wypadku stężenie THC, które jest zmienne w trakcie trwania wzrostu. Z powyższego wynika, że uprawą z art. 63 ust. 1 u.p.n. będą zatem wszelkie zabiegi pielęgnacyjne od momentu osiągnięcia określonego stężenia THC przez roślinę, do momentu jej zbioru. Do zabiegów takich

zaliczyć należy chociażby podlewanie, obrywanie zwiędłych bądź zgniłych liści wiatrakowych.

W ujęciu językowym etap uprawy trwa aż do momentu zbioru. Znajduje odzwierciedlenie także na gruncie ustawy – art. 63 ust. 2 u.p.n. odnosi się wprost do tej czynności wykonawczej. Także i to znamię czynnościowe nie zostało zdefiniowane na gruncie ustawy, należy więc rozumieć je zgodnie ze znaczeniem przypisanym mu w języku ogólnym. Słownik Języka Polskiego PWN definiuje zbiór jako „zbieranie i zwożenie zboża z pola, owoców z sadu, warzyw z ogrodu itp.”. Zbiorem będą zatem wszelkie czynności podejmowane od momentu ścięcia bądź zerwania roślin konopi aż do ich złożenia w miejscu magazynowania. Zbiór rozumieć należy szerzej, niż prostą czynność zrywania czy ścinania roślin – obejmuje on swoim zakresem także aktywności związane z transportem plonów oraz magazynowaniem.

Trzeba podkreślić, że zbiór nie odnosi się do rośliny konopi, o której mowa art. 63 ust. 1 u.p.n., ale do ziela konopi, określonego w art. 4 pkt 37 u.p.n. Zgodnie z jego treścią pod pojęciem tym rozumieć należy: „każdą naziemną część rośliny konopi (pojedynczą lub w mieszaninie), z wyłączeniem nasion, zawierającą powyżej 0,3% sumy delta-9-tetrahydrokannabinolu oraz kwasu tetrahydrokannabinolowego (kwasu delta-9-THC-2-karboksylowego)”. Ziele konopi stanowi środek odurzający, wymieniony w treści odnośnego rozporządzenia Ministra Zdrowia, w ramach grupy I-N, pozycja 113.

W momencie zbioru przedmiotem tej czynności wykonawczej już jest środek odurzający, więc dalsze aktywności sprawcy w stosunku do niego nie mogą stanowić wytwarzania środka odurzającego (por. *Przestępstwa narkotykowe i dopalacze. Komentarz*, Kraków 2019, red. D. Zając, W. Górski, s. 87, 281). Aktywności takie, jak rozwieszanie zebranych roślin celem suszenia, rozdrabnianie, mielenie, tłoczenie oleju mogą stanowić realizację znamienia przerobu środka odurzającego w postaci ziela konopi, o którym mowa w art. 53 u.p.n. Zgodnie z treścią art. 4 pkt 20 przerób to: „otrzymywanie mieszanin środków odurzających, substancji psychotropowych, prekursorów lub nowych substancji psychoaktywnych oraz nadawanie tym środkom lub substancjom nowej postaci”. Podejmowanie zabiegów, zmierzających do uzyskania suszu z zielonej rośliny, podatnej na procesy gnilne, ale stanowiącej już

ziele konopi innych niż włókniste w rozumieniu ustawy, w obecnym stanie prawnym uznać za realizację tego właśnie znamienia czasownikowego. Jednocześnie jednak tak długo, jak sprawca czynu nie nada zielu konopi nowej formy, posiadającej właściwości odurzające (np. pozostawi zebrane rośliny w zamkniętych workach foliowych, uniemożliwiających suszenie), tak długo nie przejdzie z fazy zbioru (art. 62 ust. 2 u.p.n.) do fazy przerobu (art. 53 u.p.n.).

Z powyższego wynika, że poszczególne typy pozostają ze sobą ścisłym, funkcjonalnym związkiem, a szczególnie art. 53 ust. 2 u.p.n. w zw. z art. 63 ust. 3 u.p.n., W ocenie Sądu Najwyższego oba przepisy z istoty pozostają w zbiegu pomijalnym, składając się łącznie na swoisty pochod przestępstwa. Powinny być zatem oceniane analogicznie, jak usiłowanie względem dokonania bądź narażenie względem spowodowania skutku – o ile dotyczą tego samego sprawcy oraz tego samego przedmiotu czynności wykonawczej. Oceniając oba przepisy z perspektywy dobra prawnego trzeba dojść do wniosku, że fakt przetworzenia roślin konopi na susz prowadzi jedynie do zwiększanie poziomu ryzyka, które zostało wykreowane już samą uprawą – tak, jak ma to miejsce w przypadku przejścia z fazy przygotowania do fazy dokonania. W tym wypadku, biorąc pod uwagę cele prawa karnego, konieczne wydaje się pominięcie kwalifikacji obejmującej wcześniejszy etap, na dokładnie takich samych zasadach, jak w przypadku skazania za zabójstwo z art. 148 § 1 k.k. pomija się art. 160 § 1 k.k. bądź art. 148 § 5 k.k. Co istotne, przyjęcie rozwiązania odmiennego prowadzi nierzadko do problemów na poziomie wymiaru kary.

Należało wobec powyższego orzec jak w sentencji.

[J.J.]

[r.g.]

Waldemar Płóciennik Włodzimierz Wróbel Małgorzata Wąsek-Wiaderek